

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ (2007 - 2013)

Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА „ДЕВНЯ - АКСАКОВО“
ТЕРИТОРИЯ НА ТРАДИЦИИ,
КУЛТУРНО И ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО

Октомври 2013 г., брой 5

В село Климентово създават център “Произведено на нашата територия”

В село Климентово създават център „Произведено на нашата територия“

Третият одобрен проект към Стратегия за местно развитие на „Местната инициативна група (МИГ) „Девня - Аксаково“ е от страна на Държавен фонд „Земеделие“ и се свързва с подпомагането на община Аксаково за изграждане на център „Произведено на нашата територия“. Той е по мярка 313 „Насърчаване на туристическите дейности“. В него ще се представя по уникален начин продукцията, създадена в двете общини. Обектът се намира в с. Климентово и с предоставените средства ще бъде изцяло обновен. За тази цел общинското ръководство подписа тристранен договор с представители на Държавен фонд „Земеделие“ и Местната инициативна група (МИГ) „Девня-Аксаково“.

„Реализацията на първият етап от новия проект е на стойност от 178 хил. лв. и има за цел да изгради и оформи залата за гости“, съобщи пред журналисти кметът на община Аксаково Атанас Стоилов. Вторият етап се очаква да приключи до края

на 2014 г., когато обновеният център за предлаганата тук продукция ще бъде окончателно завършен.

Проектът на сградата е създаден в традиционен за българската архитектура стил, с каменна зидария. Ще има няколко помещения - приемна,

зали за представяне на предлаганите продукти, конферентна зала, богато орнаментиран двор. Капацитетът на цялостния комплекс „Произведено в нашата територия“ ще обхваща 200 души.

Логистиката на община Аксаково дава възможност представената тук продукция да бъде не само рекламирана по достоен начин, но и да се превърне в своеобразна запазена марка за тази територия. В близост са и известните ни курорти по Северното Черноморие. Екологично чистата продукция може да се превърне в неотменна част от тяхното разнообразно меню. От друга страна, в близост е както магистрала „Хемус“, така и летище Варна и пристанище Варна, т.е. създаденият тук уникален продукт може да бъде транспортиран както за вътрешния, така и за международния пазар. Така със създаването на новия център за представяне на продукцията в с. Климентово Местната инициативна група „Девня - Аксаково“ подпомага както туристическия бранш, така и налагането на екологичните норми в територията. Това, от своя страна, дава допълнителен бонус за бенефициентите, които разработват подобни проекти и стимулира местния бизнес.

Атанас Стоилов, зам.-председател на УС на МИГ „Девня - Аксаково“ и кмет на община Аксаково:

До края на 2014 г. новият комплекс трябва да посрещне първите посетители

Центърът „Произведено на нашата територия“ в с. Климентово е един от проектите, които община Аксаково представи в МИГ „Девня – Аксаково“ и спечели финансиране. Всъщност, това е нашият първи договор от поредицата, които са спечелили финансиране. Той е на стойност от 165 хил. лв., с които финансираме първия етап от създаването на комплекса. Идеята за създаването му дойде когато в предходни години правехме надпяванията на местните самодейни групи от общината. Там самодейците предтнвяха не само талатливите си гласове, но и показваха уникална си продукция от плодове и зеленчуци. Така постепенно идеята узря за създаването на този нов комплекс, в който решихме тази продукция да бъде показана и рекламирана по достоен начин. Тук ще се показва тяхната продукция. Ще идват представители от нашата община, от община Девня, а и от съседните общини, за да търсят подходящи пазари. Целта е по този начин да дадем тласък на малкия производител, на хората, които създават екологично чисти плодове и зеленчуци да

намерят ефективен пазар. Това могат да бъдат летовниците почиващи по нашето Черноморие. Затова мисля, че това е един много добър проект за цялата община. Сега работим по осъществяването на първия му етап, а до края на следващата година вярвам, че ще се поздравим с цялостната му

реализация.

В началото, кога тя стартира работата на Местната инициативна група, нашата община, а както забелязах и в община Девня, подхожихме малко с недоверие към работата им. Трудно се изгради добър, работещ екип, но постепенно работата му показва, че това е добра форма на взаимно сътрудничество и се превърна в един от най-добре работещите МИГ-ове в страната. Съвместните проекти дават възможност на хората тук да работят по-пълноценно. А когато се дава гласност на проявите, свързани с групата, виждаме, че има и още хора, които желаят да се включат с проекти към нея. Така засиленият интерес върна доверието на мнозина в инициативността и средставата, с които разполага бюджетът не могат да покрият иначе добрите идеи, които постъпват от частния бизнес. След наскоро приключилата среща на Националното сдружение на общините в Р. България можем да помислим и за реализация на проектите, но чрез Оперативните програми, които ще се финансират през следващия програмен период през 2014 -2020 г.

Свилен Шитов, председател на УС на МИГ „Девня - Аксаково“

Отговорността за успешното осъществяване на проектите е взаимна

Подписаният договор е трети поред с Държавен фонд „Земеделие“. Той е трети по ред, а този път е с община Аксаково и се изпълнява по мярка 313 „Насърчаване на туристическите дейности“. Това е и първата община, с която вече имаме сключен договор, Ще припомня, че предходните два проекта, които бяха одобрени и подписани с фонд „Земеделие“ имаха бенефициенти земеделски производители от Девня и с. Кипра. Те, от своя страна, ще бъдат подпомогнати със закупуването на нова селскостопанска техника. Мисля, че оттук на-

татък предстои трудната част, а именно самото изпълнение на проекта и неговото отчитане пред контролиращите органи. Не се съмнявам, че община Аксаково няма да се справи с подобен проект, напротив, вярвам в неговото осъществяване, както това е саттавало с десетки други проекти

Свилен Шитов

с държавен фонд „Земеделие“. Екипът, който работи по него от общината, знае прекрасно стъпките, които се изискват по пътя на отчетността. Ще припомня, че одобрените проекти, с които кандидатстваха бенефициенти към МИГ „Девня – Аксаково“, са общо 25 на брой. Но, с риск да се повтори, по-трудната част оттук нататък предстои, а именно - осъществяването на самите проекти. Вярвам, че бенефициентите ще се справят успешно. В тази посока е и нашата отговорност да ги консултираме и им дадем най-точните насоки.

Марко Параскевов, Земеделска кооперация „Бъдеще“, с. Кипра

Чрез успешно защитен проект купуваме нова земеделска техника

- Г-н Параскевов, подписахте тристранния договор между Държавен фонд „Земеделие“, МИГ „Девня – Аксаково“ и ЗК „Бъдеще“, с Кипра. Какво включва проектът, който ще реализирате, и каква е стойността му?

- Подписахме договор за закупуване на земеделска техника - прикачен инвентар на стойност 23 070 лв. (като стойността на финансирането е 9228 лв.), която вземаме при облекчен ре-

жим. Знаете, че в земеделието парите винаги не стигат, затова потърсихме подходяща форма на финансиране. Тя ни даде възможност да се възползваме от европейската програма, чрез която закупуваме нова земеделска техника, но при значително облекчен режим на кредитиране. Единствената ни трудност досега бе свързана с бюрократичните процедури, които, вярвам, в бъдеще ще бъдат по-лесно преодолими.

пация в с. Кипра. След като виждаме, че нещата се получават - няма нищо страшно - сме амбицирани да реализираме и останалата част от мащабния ни проект – нуждаем се не само от нова земеделска техника, а и от обновяване на сградния фонд, който притежава кооперацията. Тук искаме да развиваме и овцевъдство.

- Какви са очакванията ви за новата техника, която закупавате? Какъв ефект очаквате да постигнете с нея?

- Имахме конкретна нужда от торачка и сеялка за есенници и пролетници. Вярвам, че с тази нова техника, която закупуваме, значително ще облекчим работата и ще повишим производителността на труда. Затова съм доволен, че след необходимите консултации с експерти в МИГ „Девня - Аксаково“ ни дадоха възможност да разширим кръгозора на нашите бъдещи идеи за развитие. Така може да кандидатстваме и за отпускането на повече средства, в зависимост от обема земя, която обработваме. Новата техниката вече е осигурена и още през този сезон ще влезе в употреба.

- Какво Ви накара да се включите в разработката на такъв проект?

- Първата ни стъпка бе да опитаме, да направим постепенно опит и ако той е успешен, да търсим нови възможности за развитие на земеделската кооп-

Одобрени, отхвърлени (оттеглени) анулирани заявления, сключени договори и изплатени суми по мерки от СМР към 01.10.2013 са проведени седем процедури за избор на заявления за подпомагане към СМР на СНЦ „МИГ Девня – Аксаково“

Код на мярката	Име на мярката	За периода 13.10.2011 – 01.11.2013 година									
		Одобрени заявления				Отхвърлени /оттеглени/ анулирани заявления		Сключени договори		Изплатени	
		брой	Общ размер на разходите, за които се кандидатства със заявлението за подпомагане, лв.	Одобрена сума (общо допустими разходи по проекта), лв.	Одобрена сума (общо допустими разходи по проекта), лв.	брой	лева	брой	лева	брой	лева
4.1.1. Мерки насочени към конкурентоспособността (в това число мерките от ос 1 на ПРСР)		8	1301849,78	1301849,78	587138,79	1	80454,92	0	0,00	0	0,00
121	Модернизирани на земеделските стопанства	6	888315,87	888315,87	355326,34	0	0,00	2	112558,18	0	0,00
123	Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти	2	413533,91	413533,91	231812,45	1	80454,92	0	0,00	0	0,00
4.1.2. Мерки насочени към околната среда/стопанисване на земята (в това число мерките от ос 2 на ПРСР)		3	290414,66	288973,88	288973,88	0	0,00	0	0,00	0	0,00
223	Първоначално залесяване на неземеделски земи	3	290414,66	288973,88	288973,88	0	0,00	0	0,00	0	0,00
4.1.3. Мерки насочени към качеството на живота/разнообразяване (в това число мерките от ос 3 на ПРСР)		14	2777140,50	2777140,50	2172461,19	7	1339726,27	0	0,00	0	0,00
311	Разнообразяване към неземеделски дейности	2	195504,72	195504,72	136853,30	0	0,00	0	0,00	0	0,00
312	Подкрепа за създаване и развитие на	7	1662445,86	1662445,86	1155522,82	5	1 144 726,27	0	0,00	0	0,00
313	Насърчаване на туристическите дейности	2	391128,35	391128,35	391128,35	0	0,00	1	165928,84	0	0,00
321	Основни услуги за населението и икономиката в селските райони	1	97791,50	97791,50	97791,50	2	195 000,00	0	0,00	0	0,00
322	Обновяване и развитие на населените места	2	430270,07	430270,07	391165,22	0	0,00	0	0,00	0	0,00
ОБЩО:		25	4369404,94	4367964,16	3048573,86	8	1420181,19	3	278487,02	0	0,00

Приложение на подхода „ЛИДЕР“ в България. Предизвикателства при прилагането му в България в периода 2007 - 2013 г. – научени уроци за бъдещия програмен период

ВСТЪПИТЕЛНИ ПОЯСНЕНИЯ

Настоящият доклад е резултат от изпълнението на една от основните дейности на Звеното за управление на националната селска мрежа (ЗУ на НСМ), свързанан със създаване на тематични работни групи от членове на НСМ в България.

Тематичните работни групи (ТРГ) имат за цел да разгледат, обсъдят и анализират определени теми и проблеми, които са идентифицирани и предложени от членовете на НСМ или регионалните и местни координатори на ЗУ на НСМ. Работата на всяка ТРГ през календарна година от периода 2013-2015 г. следва да завършва с писмен доклад, съдържащ анализ, изводи и препоръки по обсъжданите теми или проблеми, свързани с политиката за развитие на селските райони. Съдържанието на докладите на ТРГ представя мнението на членовете на съответната ТРГ или постигнат консенсус сред членовете на ТРГ.

Избора на тема за работа на тематична работна група 4 е резултат от проведена работна среща в края на месец март 2013 г. с представители на одобрени от МЗХ и изпълняващи СМР местни инициативни групи. Използвайки метода на „мозъчната атака“ бяха набрани поредица от предложения, които бяха групирани в шест ключови области на прилагане на подхода Лидер. След оживена дискусия, участниците в срещата постигнаха съгласие и приеха част от предложенията да бъдат обединени, като от една страна се включи кратък преглед на прилагането на подхода в страните членки на ЕС, настоящата ситуация, свързана с прилагането на ос 4 на ПРСР в България, а от друга се направи опит да се очертаят областите на необходими промени за следващия програмен период. В резултат беше определена темата „Приложение на подхода ЛИДЕР в България. Предизвикателства при прилагането му в периода 2007 -2013 г. – научени уроци за бъдещия програмен период“.

Тематичната работна група се

състои от 13 членове, представители (изпълнителни директори) на действащи МИГ в България, проявили интерес и желание за работа по темата и един представител на ЗУ на НСМ. (Пълен списък на членовете на ТРГ4 се намира в Приложение 1).

Работата в тематичната работна група е на доброволен принцип, като в рамките на нейното действие са проведени две заседания през 2013г. за обсъждане на предложенията и финализиране на разработения доклад.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Политиката за развитие на селските райони е част от Общата селскостопанска политика (ОСП) на ЕС. Повече от половината от населението на ЕС живее в селски райони, които обхващат 90% от територията на ЕС.

„Лидер“ е новаторски подход в рамките на политиката на ЕС за развитие на селските райони. Абревиатурата „Лидер“ означава „Връзки между дейностите за развитие на селските райони“. Както подсказва наименованието, това е по-скоро метод за мобилизиране и на подпомагане на развитието на селските райони в местните селски общности, отколкото определена серия от мерки, които трябва да се приложат. Този подход може да играе важна роля за насърчаването на новаторски решения на стари и нови проблеми в селските райони и да се превърне в своеобразна „лаборатория“ за развиване на местни способности и за изпробване на нови начини за задоволяване на нуждите на общностите в селските райони. Подходът е донесъл ценни резултати в много селски райони в петнадесетте страните-членки на ЕС и може да изиграе значителна роля в подпомагането на селските райони в новите и бъдещите страни-членки на ЕС в адаптирането им към променящите се реалности на днешния ден.

От началото му през 1991 г., „Лидер“ предостави на общностите в селските райони на ЕС инструменти за заемане на активна роля в изграждането на собственото им бъдеще. Той

се развива във времето заедно с останалата част на ОСП. Информация, събрана от оценки и от местните заинтересовани страни показва, че подходът „Лидер“ е инструмент, който работи добре в различни условия и видове райони, като по този начин приспособява воденето на политика в селските райони към огромните различия в нуждите на селските райони. Поради всички тези причини, той се е превърнал в неотделима част от политиката за развитие на селските райони. Като насърчава местното участие в планирането и осъществяването на стратегиите за устойчиво развитие, подходът „Лидер“ може да се окаже ценен инструмент за бъдещата политика на селските райони.

За програмния период 2007-2013 година „Лидер“ вече не е отделна програма, а е интегриран във всички национални/регионални програми за развитие на селските райони.

„Лидер“ насърчава селските райони да търсят нови начини да станат или останат конкурентноспособни, да използват максимално своите ресурси и да преодолеят предизвикателствата, пред които са изправени като застаряващо население, ниско качество на предоставяне на услуги или липса на възможности за трудова заетост. По този начин „Лидер“ допринася за подобряване на качеството на живот в селските райони за семейства на фермерите и по-широкото население в селските райони. Използва се холистичен метод за решаване на проблемите в селските райони. Методът приема, например, че конкурентноспособността в производството на храни, запазването на чиста околна среда и създаването на възможности за работа на местното население са взаимоподдържащи се аспекти от живота в селските райони, изискващи специфични умения, подходящи технологии и услуги, които трябва да бъдат решени като един цялостен пакет и с подходящи политически мерки.

От стартирането си през 1991 г., инициативата „Лидер“ работи за предоставянето на селските общности в

ЕС на метод за насърчаване на местните партньори за управление на бъдещото развитие на техния район. Подходът „Лидер“ привлича огромен интерес в рамките на ЕС и извън него. „Лидер“ допълва други европейски и национални програми. „Лидер“ подпомага сектори и бенефициенти, които често не получават подкрепа или само частична подкрепа по други програми, които действат в селските райони, като културни дейности, подобряване на природната среда, рехабилитация на архитектурните забележителности и сгради, селския туризъм, подобряване на връзките между производителите и консуматорите и т.н. „Лидер“ насърчава социално-икономическите партньори да работят заедно, да предоставят продукти и услуги, които произвеждат максимална добавена стойност в техния местен район.

Седемте основни характеристики на подхода „Лидер“

Основната идея на подходът „Лидер“ се основава на разбирането, че поради разнообразието на селските райони в Европа, стратегиите за развитие са много по-ефективни и ефикасни ако се решават и прилагат на местно ниво от местните участници, придружени от ясни и прозрачни процедури, подпомагане от съответните обществени администрации и необходимата техническа помощ за разпространение на добрите практики. Разликата между „Лидер“ и други по-традиционни политически мерки за развитие на селските райони се състои в това, че „Лидер“ посочва „как“ да се действа, а не това „какво“ трябва да се направи. Седем основни характеристики обобщават подхода „Лидер“. Важно е те да се разглеждат като общ инструментариум за неговото прилагане. Всяка характеристика допълва и взаимодейства позитивно с останалите по време на целия процес на прилагане с дългосрочен ефект върху динамиката на селските райони.

а/ Стратегии за местно развитие, основаващи се на териториален принцип;

б/ Изграждане на местни публично-частни партньорства (местни инициативни групи);

в/ Улесняване на иновациите

г/ Подход отдолу-нагоре;

д/ Много-секторен подход при планиране и прилагане на стратегията;

е/ Работа в мрежа на местните партньорства.

ж/ Сътрудничество/коопериране
Седемте характерни черти обясняват какво представлява подходът „Лидер“. Прилагането на тези принципи в практиката означава, че реални хора планират местните стратегии и участват в дейностите.

2. ПРИЛАГАНЕ НА ПОДХОДА ЛИДЕР В БЪЛГАРИЯ – МОДЕЛИ И ПРАКТИКИ

Подходът ЛИДЕР е четвъртата ос на ПРСР 2007 – 2013 г., допринасяща за постигане на целите на останалите 3 оси. В нея са включени: мярка 41 „Прилагане на стратегиите за местно развитие“, мярка 421 „Вътрешно териториално и транснационално сътрудничество“ и мярка 431, която е разделена на две подмерки: 431-1 „Управление на МИГ, придобиване на умения и постигане на обществена активност в териториите на избрани и одобрени Местни инициативни групи“ и под-мярка 431-2 „Придобиване на умения и постигане на обществена активност за територията на потенциални местни инициативни групи“.

Мерките в рамките на четвъртата ос на ПРСР имат за цел да се изгради местен капацитет за прилагането на ЛИДЕР в България и да се подкрепи изпълнението на местни стратегии за развитие. Общият бюджет на интервенциите по подхода ЛИДЕР е в размер на 76 988 306 евро. Мерките на подхода са насочени към местните инициативни групи (МИГ), физически и юридически лица, неправителствени организации и общини в района, където има потенциална МИГ и/или одобрена и действаща МИГ.

Резултати от прилагането на под-мярка 431-2 – цифри и факти

- По под-мярка 431-2 „Придобиване на умения, постигане на обществена активност на съответната територия, за потенциални местни инициативни групи“ са сключени 102 договора на обща стойност - 16 547 924,98 лв. При прилагането на под-мярката поради различни причини 12 от договорите са прекратени.

- Изпълнени са 90 договора на обща договорена стойност 14 483 445,98 лв. Към края на месец октомври 2012 г. по под-мярка 431-2 „Придобиване на умения, постигане на обществена активност на съответната територия, за потенциални местни инициативни групи“ експертите на МЗХ са разгледали общо 267 искания за одобрение на разходи (188 ис-

кания от бенефициенти с проекти, финансирани по първата покана и 79 искания от бенефициенти по втората покана), от които са одобрили 247 (173 искания по проектите от първата покана и 74 искания от проектите по втората покана за финансиране на заявления) на обща стойност 9 817 776,54 лева.

- Подмярката обхваща 158 от селските общини, с територия 64 070 км и население 2 265 998 души.

- Отчита се изпълнение на зададените в ПРСР индикатори по отношение на броя подкрепени потенциални МИГ, броя дейности за придобиване на умения и постигане на обществена активност и броя на участниците, както и броя на участниците, успешно завършили обучения.

Проблеми при прилагането на под-мярка 431-2

- Регистрирано е голямо закъснение в обработката на заявленията за възстановяване на разходи, което затруднява процеса на успешното изпълнение на под-мярка 431-2;

- Недостатъчен административен капацитет на местно ниво за управлението на проекти в подкрепа на дейности за местно развитие от типа на подхода ЛИДЕР;

- Финансови затруднения, съпътстват процеса на изпълнение на проектите, предизвикани от липсата на финансови ресурси на местно ниво от една страна и бавното възстановяване на разходите от друга;

- Наличие на трудности при мотивацията на местната общност за включване в инициативите на местните партньорства;

- Сравнително ниско качество и устойчивост на установените партньорства на местно ниво.

- Регистрира се сравнително ниска усвояемост на средствата.

Резултати от прилагането на мярка 41 и под-мярка 431-1 – цифри и факти

- По мярка 41 „Прилагане на стратегии за местно развитие“ и под-мярка 431-1 „Управление на МИГ, придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответната територия“ са обявени две покани за прием на заявления на които са внесени 126 предложения (55 бр. Постъпили заявления по първа покана и 71 бр. – по втора);

- Общо одобрените местни инициативни групи (МИГ) по двете покани са 35 бр.;

Следва

ТЕРИТОРИЯ НА ТРАДИЦИИ, КУЛТУРНО И ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО

Екипът на СНЦ „МИГ Девня - Аксаково“ ще консултира бенефициентите, които ще изпълняват одобрени проекти, на адрес гр. Девня, бул. „Съединение“ 78. Желателно е предварителна заявка:

- в офиса в гр. Девня - всеки работен ден от 14:00-17:00 ч.,
- вторник от 13:00 - 17:00 ч. и четвъртък от 9:00-13:00 ч.

в изнесения офис в гр. Аксаково, сградата на община Аксаково, Ритуална зала

На 11.12.2013 г. предстои организиране на обучение за местни лидери за повишаване на обществената активност на територията и изграждане на партньорски мрежи. За повече информация и записване за участие може да се обръщате към екипа на СНЦ „МИГ Девня - Аксаково“ на тел: 0519/47064

Порция смях

Това издание е създадено с финансовата подкрепа на „Програма за развитие на селските райони 2007-2013“, съфинансирана от Европейски съюз чрез Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от МИГ „Девня - Аксаково“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.